

Formålet med undervisningen og CKF

Bekendtgørelse om formålet med undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner med angivelse af centrale kundskabs- og færdighedsområder

I medfør af § 10 i lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 311 af 25. april 1994, fastsættes:

§ 1. Dansk

Undervisningen i dansk har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i dansk er at fremme elevernes oplevelse af sproget som en kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet, der bygger på æstetisk, etisk og historisk forståelse.

Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre. Eleverne skal styrke deres bevidsthed om sproget og udvikle en åben og analytisk indstilling til deres egen tids og andre perioders udtryksformer. De skal opnå udtryks- og læseglæde og øge deres indlevelse og indsigt i litteratur og anden fiktion.

Undervisningen skal give eleverne adgang til det nordiske sprog- og kulturfællesskab.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Alle de grundlæggende færdigheder og kundskaber i faget dansk angår elevernes personlige, sociale og kulturelle liv. Færdighederne og kundskaberne udgør derfor en helhed og skal så vidt muligt udvikles som en helhed igennem hele skoleforløbet, såvel i den faglige som i de n tværfaglige undervisning.

Fagets kerne

Danskundervisningens grundlæggende færdigheder er at se, lytte, tale, skrive og læse.

Dansk sprog og litteratur er kernen i arbejdet med at udvikle elevernes færdigheder i at forstå, udtrykke sig ved hjælp af, eksperimentere med og argumentere om sprog, tekster og andre udtryksformer.

Undervisningen omfatter kundskaber om samspillet mellem udtryk og indhold og mellem sprog og litteratur og om kommunikation.

Sproget

Elevernes færdighed i at bruge sproget bevidst og varieret både mundtligt og skriftligt udvikles, og der arbejdes med at øge elevernes ordforråd og begrebsverden.

Eleverne udvikler deres færdighed i at give sprogligt udtryk for fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en form, der passer til situationen.

Arbejdet med sproget omfatter kundskaber om sprog og sprogbrug, herunder bevidsthed og viden om sprogformer, om sproglig stil og korrekthed og om sprogets virkemidler, funktioner og opbygning.

At lytte og tale

Der arbejdes med elevernes færdigheder i at anvende talesprogets udtryksmidler og lytte aktivt både i samtale, ved fortælling og ved længere mundtlig fremstilling.

At skrive

Eleverne udvikler deres færdighed i at udtrykke sig skriftligt med sans for skriftsprogets og forskellige teksttypers særlige former og muligheder.

Der arbejdes med stavning og tegnsætning.

Der arbejdes endvidere med elevernes færdighed i håndskrivning og brug af elektronisk tekstbehandling. Desuden arbejdes der med layout.

At læse

Elevernes færdighed i at læse sikkert og hurtigt med forståelse, indlevelse og indsigt i forskellige teksters og teksttypers egenart og virkemidler udvikles.

Der arbejdes med skønlitterær og faglig læsning og med forskellige læsemåder afhængigt af formålet med læsningen.

Litteratur

Gennem arbejde med ældre og nyere litteratur skal eleverne tilegne sig kundskaber om dansk litterær og kulturel tradition og udvikling.

Arbejdet med dansk og udenlandsk litteratur omfatter såvel umiddelbar oplevelse som færdigheder i fortolkning, vurdering og perspektivering på baggrund af analytisk fordybelse.

Der arbejdes med litterære genrer, fortælleteknik og virkemidler og med teksters etiske og æstetiske dimension.

Andre udtryksformer

Undervisningen omfatter kundskaber om trykte og elektroniske medier, billedkunst, film og drama.

Der arbejdes med mediernes sprog og æstetik.

Eleverne udvikler færdigheder i at iagttage og anvende forskellige udtryksformer.

Norsk og svensk

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at udvikle færdighed i at lytte til og læse norsk og svensk med forståelse.

§ 2. Engelsk

Undervisningen i engelsk har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i engelsk er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de kan forstå talt og skrevet engelsk og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes bevidsthed om engelsk sprog og sprogbrug samt om sprogtilegnelse.

Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, indsigt og samarbejde samt styrke elevernes aktive medvirken. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres videre udvikling.

Undervisningen skal give eleverne indsigt i kultur- og samfundsforhold i engelsktalende lande og derved styrke deres internationale forståelse og forståelse af egen kultur.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Sprog er et socialt fænomen, situationsafhængigt og med et indhold. Engelskundervisningen rummer derfor såvel en sproglig som en kulturel side, og faget har således både et færdighedsaspekt, et orienteringsaspekt og et holdningsdannende aspekt.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at kunne bruge engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel og for at forstå, at sproget er et redskab, som både kan give dem del i værdifulde kundskaber og oplevelser samt muligheder for at udveksle tanker, holdninger, følelser osv.

At lære og at bruge engelsk er sammensatte processer, hvor de enkelte kundskabs- og færdighedsområder er indbyrdes afhængige. Derfor bør de integreres i de enkelte undervisningsforløb og herved støtte hinanden.

Undervisningen tilrettelægges varieret og alsidigt, således at eleverne, i fællesskab og hver for sig, får muligheder for at nå så langt som muligt inden for de enkelte kundskabs- og færdighedsområder.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er angivelser af undervisningens indhold, og de skal anvendes som pejlemærker både ved planlægningen og ved evalueringen af undervisningsforløb.

Kommunikative færdigheder

Eleverne skal bruge engelsk til mange forskellige formål. De skal derfor arbejde med:

- at forstå talt engelsk af forskellige typer og reagere på det på en måde, der passer til situationen
- at udtrykke sig hensigtsmæssigt både i samtaler og i andre sammenhængende mundtlige fremstillinger
- at forstå og bearbejde forskellige typer af billedtekster, blandt andet tv- og videoprogrammer
- at læse tekster, som giver information og oplevelser

- at udtrykke sig hensigtsmæssigt i sammenhængende skriftlige fremstillinger.

Sprog og sprogbrug

Sprogets brug bestemmes af en række forhold som hensigt, situation, afsender og modtager. Eleverne skal derfor arbejde med:

- sprogets forskellige virkemidler, herunder den betydning, det har at udtrykke sig præcist og varieret
- det engelske sprogs funktion og opbygning, herunder regler om udtale og grammatik
- ordforrådets afgørende rolle ved brugen af sproget
- forskelle og ligheder både mellem engelsk og dansk og mellem engelsk og andre fremmedsprog.

Sprogtilegnelse

Eleverne skal udvikle deres forståelse af, hvordan de bedst tilegner sig engelsk. De skal derfor arbejde med:

- strategier, der understøtter forståelsen af sproget og fremmer sprogproduktionen
- varierede arbejds- og samarbejdsformer
- såvel færdighedsmæssige som praktiske, musiske og kreative sider af faget
- forskellige medier, herunder elektroniske, blandt andet til tekstbehandling, informationssøgning og kommunikation
- grammatikker, ordbøger og andre opslagsværker
- engelsk i tværfaglige sammenhænge, fx i tema- og projektarbejde.

Kultur- og samfundsforhold

Eleverne skal gennem undervisningen få indsigt i kultur- og samfundsforhold. De skal derfor arbejde med:

- levevilkår, dagligliv, værdier og normer for mennesker i engelsktalende lande
- at orientere sig om omverdenen gennem brug af engelsk og derved mere generelt udvikle deres forståelse af andre kulturer
- forskellige skrevne og talte tekster samt andre kunstformer, der kan give eleverne oplevelser af de engelsksprogede kulturer
- forskelle og ligheder mellem de fremmede kulturer og egen kultur.

§ 3. Kristendomskundskab

Undervisningen i kristendomskundskab har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i kristendomskundskab er, at eleverne erkender og forstår, at den religiøse dimension har betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og for dets forhold til andre.

Undervisningen tager sit udgangspunkt i kristendommen, som denne fremtræder i historisk og nutidig sammenhæng.

Eleverne skal opnå kendskab til bibelske fortællinger og forståelse af kristendommens betydning for værdigrundlaget i vor kulturkreds. Derudover indgår ikke-kristne religioner og livsanskuelser med henblik på, at eleverne får forståelse af andre livsformer og holdninger.

Gennem mødet med de forskellige former for livsspørgsmål og svar, som findes i kristendommen samt i andre religioner og livsopfattelser, skal undervisningen give eleverne et grundlag for personlig og ansvarlig stillingtagen og handling over for medmennesket og naturen.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Elevernes erfaringer og oplevelser uddybes i mødet med det faglige stof.

Livsfilosofi og etik

Almenmenneskelige spørgsmål, der stilles og drøftes såvel inden for kristendommen som i andre religioner og livsopfattelser, såsom

- etiske principper og problemstillinger; moralsk praksis
- menneskets opfattelse af verden og dets ansvar for naturen.

Bibelske fortællinger

Centrale fortællinger fra Gammel og Ny Testamente, således at fortællingernes sigte, sammenhæng og perspektiv kommer frem.

Kristendommen i historisk og nutidig sammenhæng

Udvalgte perioder af kristendommens historie, herunder Reformationen. Større kristne kirkesamfund i vor tid.

Træk af kristendommens historie i Danmark. Kirke og stat.

Folkekirkens evangelisk-lutherske kristendom, herunder brugen af salmer som udtryksform.

Ikke-kristne religioner og livsopfattelser

Nogle verdensreligioner, der har betydning i nutiden, herunder deres fremtrædelsesform og samspillet mellem religion og samfund.

Eksempler på religiøse bevægelser og andre livsopfattelser, som direkte eller indirekte præger menneskers livssyn idag.

Kunst og symboler

Elementære religiøse begreber og symboler samt kendskab til myter og religiøst sprog.

Forskellige kunstneriske udtryksformer som kirkebyggeri, musik og billedkunst.

Undervisningen skal udvikle elevernes færdighed i at kunne:

- samtale om, hvad det er at være til
- lytte til fortællinger og stille spørgsmål til disse
- bearbejde udsagn fra religioner i deres historiske sammenhæng
- forstå og respektere forskellige livsopfattelser
- se forskellen mellem forskellige religioner.

§ 4. Historie

Undervisningen i historie har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i historie er at styrke elevernes historiebevidsthed og identitet og øge deres lyst til og motivation for aktiv deltagelse i et demokratisk samfund. Det sker ved at fremme deres indsigt i, at mennesker er historieskabte såvel som historieskabende.

Ved at arbejde med samspillet mellem fortid, nutid og fremtid skal eleverne udvikle deres indsigt i menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne. Herved skal de videreudvikle deres forståelse af og holdning til egen kultur, andre kulturer og menneskers samspil med naturen.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for overblik og fordybelse i vedkommende historiske kundskabsområder og fremme deres indsigt i kontinuitet og forandring. Undervisningen skal bygge på og stimulere elevernes evne til indlevelse, analyse og vurdering og fremme deres lyst til at videregive og skabe historiske fortællinger på baggrund af tilegnet viden.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Arbejdet med historiefagets centrale kundskabs- og færdighedsområder skal udvide elevernes horisont i tid og rum og stimulere dem forstands- og

følelsesmæssigt. Faget tolker menneskers tanker og handlinger i et historisk perspektiv, og det beskriver og forklarer samfundsforhold og samfundsforandringer.

Indholdet organiseres i emner/temaer og problemstillinger. De udvælges på en sådan måde, at arbejdet bliver vedkommende og perspektiverende for eleverne. For at udvikle elevernes historiebevidsthed skal indholdet knyttes til elevernes virkelighedsopfattelse og livsforståelse i nutiden.

Emner/temaer og problemstillinger udvælges, så eleverne i løbet af det samlede undervisningsforløb på 3.-8. klassetrin får mulighed for at beskæftige sig med historiske begivenheder og samfundsforhold fra alle tidsepoker. Dansk historie skal stå centralt i historieundervisningen. Eleverne skal endvidere lære at se Danmarks historie i sammenhæng med resten af Nordens, Europas og Verdens historie. De skal tillige lære at anskue dansk historie ud fra andre kulturers synsvinkel. Verdenshistorie og europæisk historie kan også behandles selvstændigt. Der skal være en geografisk og kronologisk spredning af de valgte emner/temaer og problemstillinger, og de skal altid sættes ind i en bredere historisk sammenhæng.

Med varieret vægtning tages samspillet mellem individ, samfund og natur op til behandling. Eleverne skal herved erhverve indsigt i, hvorledes mennesker lever og virker under forskelligartede kultur- og naturforhold. Følgende aspekter og deres indbyrdes sammenhænge skal inddrages i dette arbejde:

- sociale forhold, herunder familieforhold, gruppedannelser og andre tilhørsforhold
- kvinders og mænds forskellige vilkår
- politiske forhold, bevægelser og organisationer, konflikter og internationalt samarbejde
- folkeslag, religioner og nationer
- magt, ret, interesser og menneskerettigheder
- økonomiske forhold, produktion, forbrug og forholdet til naturgrundlaget
- personligheder, som tillægges historisk betydning (sagnfigurer, foregangskvinder og -mænd)
- kultur, identitet og livstolkning, herunder eksistentielle og moralske spørgsmål
- kulturmøder og kulturudveksling.

Undervisningen skal udvikle elevernes færdighed i at kunne:

- beskrive, analysere og vurdere væsentlige historiske problemområder
- søge og kritisk udnytte forskellige informationskilder
- anvende historie- og samfundsfaglige begreber i behandlingen af emner og temaer
- formulere vedkommende historiske spørgsmål og forfølge dem
- diskutere og tage stilling til forskellige tilgange til historiske problemstillinger
- eksperimentere med og konstruere historiske redskaber og situationer
- lytte til, videregive og skabe historiske fortællinger på baggrund af indsigt og indlevelse i historiske begivenheder og forløb
- diskutere og reflektere over egne og andres holdninger og værdivalg.

§ 5. Samfundsfag

Undervisningen i samfundsfag har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i samfundsfag er, at eleverne udvikler lyst og evne til at forstå hverdagslivet i et samfundsmæssigt perspektiv og til aktiv medleven i et demokratisk samfund.

Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler historie- og samfundsbevidsthed, kritisk sans og færdighed i at iagttage, analysere og vurdere nationale og internationale samfundsforhold og konflikter.

Undervisningen skal bidrage til, at eleverne på baggrund af et personligt tilegnet værdigrundlag deltager aktivt i samfundsudviklingen. Den enkelte elev skal udvikle ansvarlighed for løsningen af fælles opgaver og erhverve viden om samfundet og dets historiske forudsætninger.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Samfundsfag handler om relationer mellem mennesker, både som enkeltpersoner og i fællesskaber, og deres forhold til stat, samfund og naturen, set i et historisk perspektiv.

Der arbejdes med:

- begrebet demokrati og demokratiske processer i samfundet, herunder det danske politiske system, dets opbygning, aktører og funktionsmåder. Der lægges vægt på, hvorledes partier og organisationer søger at varetage deres interesser i den politiske beslutningsproces. Ideer og værdier, der ligger til grund herfor, inddrages
- det internationale samfund, internationaliseringen og Danmarks og Nordens rolle i europæisk og global sammenhæng. Der fokuseres på baggrunden for samspil og konflikter mellem stater, internationale organisationer, multinationale selskaber og etniske grupper, herunder relationer mellem den rige og fattige del af verden
- dansk økonomi og dens placering i det internationale samfund. Dansk erhvervs- og produktionsstruktur ses i sammenhæng med landets naturlige ressourcer, den teknologiske udvikling og den førte politik
- velfærdssamfundet i lyset af forskellige politiske ideer og den førte fordelingspolitik
- sociale relationer og grupperinger, individ og samfund. Til belysning heraf kan bruges begreber som identitet, roller, interaktion, gruppepres og normer. Befolkningens levevilkår og livsformer inddrages. Desuden indgår massekommunikation og medier
- kultur og kulturmøder, herunder problemstillinger i tilknytning til etniske grupper, racisme og menneskerettigheder
- grundlæggende sammenhænge mellem økonomiske interesser og naturgrundlaget. Udnyttelsen af ressourcer, forbruget af energi og forureningen af naturen diskuteres som en global miljøproblematik. Forskellige natursyn, handlemuligheder og -initiativer diskuteres.

Undervisningen fokuserer på problemstillinger, der angår såvel elevernes hverdag som samfundsmæssige forhold og konflikter. Der lægges således op til en problemorienteret undervisning.

Begreber fra blandt andet politik, international politik, økonomi, sociologi, antropologi og økologi anvendes funktionelt til belysning af de valgte problemstillinger.

Undervisningens indhold sammensættes alsidigt med baggrund i de centrale kundskabsområder. Herigennem opøves eleverne i at kunne:

- analysere, fortolke og vurdere væsentlige samfundsproblemer og deres historiske forudsætninger
- formulere faglige spørgsmål og problemstillinger
- anvende samfundsfaglige begreber og metoder i behandlingen af de valgte problemstillinger
- iagttage, diskutere og vurdere tolkninger og problemstillinger både skriftligt og mundtligt
- søge, fortolke og forholde sig kritisk til forskellige kundskabskilder.

Yderligere skal eleverne gennem arbejdet opøves i at kunne:

- inddrage informationsteknologi i relevante sammenhænge
- inddrage relevant viden fra andre fag i en samfundsfaglig sammenhæng.

Undervisningen i idræt har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i idræt er, at eleverne gennem alsidige idrætslige oplevelser, erfaringer og refleksioner opnår færdigheder og tilegner sig kundskaber, der giver mulighed for kropslig og almen udvikling.

Eleverne skal have mulighed for at opleve glæde ved og lyst til at udøve idræt og udvikle forudsætninger for at forstå betydningen af livslang fysisk udfoldelse i samspil med natur, kultur og det samfund, de er en del af.

Eleverne skal opnå indsigt i og få erfaringer med vilkår for sundhed og kropskultur. Undervisningen skal give eleverne forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Idrætsundervisningen bygger på en mangfoldighed af bevægelsesaktiviteter, der skal ses under perspektiver som det legende, de t konkurrenceprægede, det udtryksmæssige og det eksperimenterende. I undervisningen indgår fysiske, psykiske, sociale og kulturelle aspekter.

Ved kobling mellem teori og praksis kan eleverne opnå forståelse for sammenhænge mellem oplevelses-, færdigheds- og kundskabsaspekter og bygge bro mellem det sansede og det erkendte.

Det er af særlig betydning, at eleverne møder både kvindelige og mandlige lærere, og at de deltager i såvel kønsintegreret som kønsadskilt undervisning.

Alsidige bevægelsesformer

Undervisningen skal omfatte alsidige bevægelsesformer og kundskaber om krop og idræt. Eleverne skal arbejde med grundlæggende kropslige færdigheder og lære forskellige handlemåder i udøvelsen af idræt. De skal fordybe sig og have mulighed for at skabe, afprøve, øve, træne, samarbejde og konkurrere.

Personlige erfaringer

I undervisningen indgår elevernes egne reaktioner og måder at forholde sig til omverdenen på. De skal gøre erfaringer med, at kroppen reagerer forskelligt i forskellige situationer og arbejde med de reaktioner og følelser, der opstår i samspil og modspil med andre. Undervisningen omfatter såvel det kropslige ind- og udtryk som kommunikation om krop og kropsoplevelse i relation til den enkelte elevs udvikling og læring.

Fysiske og biologiske forhold

I undervisningen skal eleverne gøre erfaringer med og lære om fysiske og biologiske forhold, herunder blandt andet træningsformer og gode motionsvaner.

Etiske og æstetiske værdier

Etiske og æstetiske værdier indgår i undervisningen, ligesom der skal lægges vægt på musiske aspekter. Eleverne skal gøre erfaringer med sammenhænge mellem krop, natur og samfund som grundlag for erkendelse og lære om samspillet mellem sundhed, levevilkår og livsstil.

Kropskultur

Undervisningen tager udgangspunkt i dansk idrætstradition, og eleverne skal have mulighed for at tilegne sig erfaringer med kropskulturens mangfoldighed. Andre landes kropskultur inddrages, for at eleverne kan drage sammenligninger.

§ 7. Musik

Undervisningen i musik har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i musik er, at eleverne udvikler deres evne til at opleve musik og til at udtrykke sig i og om mu sik. Undervisningen skal bibringe dem forudsætninger for livslang og aktiv deltagelse i musiklivet og for selvstændigt at kunne forholde sig til samfundets mangeartede

musiktilbud.

Gennem aktiv og skabende beskæftigelse med musik skal undervisningen medvirke til elevernes følelsesmæssige og intellektuelle udvikling, udvikling af koncentration og motorik samt øge deres forståelse af sig selv som en del af et fællesskab.

Undervisningen skal fremme elevernes forståelse af dansk og udenlandsk musiktradition som en del af kulturlivet, dels således som den indgår i det aktuelle samfundsliv, dels i dens historiske perspektiv.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Musikundervisningen tager sit udgangspunkt i elevernes arbejde med at gengive musik, med at komponere og med at improvisere.

Samtidig skal eleverne nå til en forståelse af, hvorledes teknologien kan udvide og udvikle de musikalske handlemuligheder.

Der arbejdes med fire hovedområder, sang, instrumentalspil, bevægelse og musyklære, som i videst muligt omfang integreres i de enkelte undervisningsaktiviteter.

Sang

I undervisningen indgår et bredt repertoire af danske og udenlandske sange af såvel ældre som nyere dato, og der arbejdes med en- og flerstemmige satser.

Der arbejdes med stemmen, så den teknisk og udtryksmæssigt udvikles med hensyn til smidighed, artikulation og klang.

Instrumentalspil

I undervisningen inddrages relevante instrumenter. Eleverne skal have kendskab til forskellige instrumentgruppers klanglige og tekniske muligheder og forskelligheder.

Centralt i arbejdet står udviklingen af puls- og rytmefølelse, blæseteknik, melodispil, intonation, modstemmer og improvisation gennem brug af stavspil og enkle rytme- og blæseinstrumenter. Elevernes forståelse og følelse af rytme udvikles gennem brugen af slagtilbehør. Harmonisk opbygning samt skala- og akkordopbygning kan ske ved hjælp af akustiske og elektriske strenge- og tangentinstrumenter.

I undervisningen arbejdes der med udviklingen af grov- og finmotorik gennem spil på instrumenter.

Bevægelse

Med henblik på at udvikle elevernes erkendelse af musikalsk puls, form og udtryk arbejdes der med gamle og nye sanglege, traditionelle danske og udenlandske danse samt fri bevægelse og dramatisering.

Musyklære

Gennem arbejdet med musyklære skal eleverne gøre erfaringer med musikkens opbygning, ligesom de skal have skærpet deres evne til at lytte koncentreret, aktivt og kritisk. De skal have mulighed for at opleve musikken både gennem de elektroniske medier og ved koncerter.

Det er væsentligt, at eleverne bevidstgøres om lydenes styrke, længde, tonehøjde, klangfarve og konsonans/dissonans samt musikkens rytme, takt og puls/ikke-puls. Endvidere skal eleverne have indsigt i akkorder og akkordforbindelser.

I undervisningen inddrages brugen af et nodebillede, hvor det er hensigtsmæssigt.

§ 8. Billedkunst

Undervisningen i billedkunst har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i billedkunst er, at eleverne ved at skabe, opleve og analysere billeder bliver i stand til at se og sanse på en rig og nuanceret måde og at bruge og forstå billedsprog som et personligt meddelelses- og udtryksmiddel.

Eleverne skal i arbejdet med plane, rumlige og elektroniske billeder tilegne sig viden og indsigt og få lyst til og grundlag for at udtrykke sig i og med

billeder.

Som led i deres æstetiske udvikling og som medskabere af kultur udvikler eleverne fortrolighed med kunstens og massekulturens billedformer, og de forstår betydningen heraf i egen og i fremmede kulturer.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Undervisningen i billedkunst handler om, at eleverne tilegner sig billedmæssig kompetence i en kultur, hvor billedet har fået større betydning. Fagets billedbegreb er dynamisk og omfatter alle typer to- og tredimensionale billeder, elektroniske medier samt aspekter af design og arkitektur. Billedkunst, folkekunst og billedkommunikation er de kulturområder, faget beskæftiger sig med.

Det centrale i faget billedkunst er at udtrykke og meddele sig i forskellige billedformer. I arbejdet erhverver man viden om billedsprogets funktioner og formelle aspekter samt om, hvorledes forestillinger, følelser, holdninger og tanker kommer til udtryk i billeder.

I nær sammenhæng med denne virksomhed inddrages samfundets billeder til oplevelse, analyse og vurdering. Etiske aspekter belyses.

Gennem arbejdet med faget erhverves kundskaber og færdigheder inden for følgende områder, der i praksis indgår i et tæt samspil:

Billedets indhold

Væsentlige og vigtige emner for børn og unge. Fællesmenneskelige emner hentet fra barnet selv og familien, naturen og økologien, samfundet og billedkulturen.

Skildringsformer

Kvalitativt forskellige måder at se, sanse og opleve på.

Iagttagelse, fantasi- og forestillingsskildring samt skildring af form og struktur.

Billedets værktøjer og teknikker

Klassiske og nye materialer, redskaber og teknikker og deres betydning for milepæle i menneskets erkendelsesudvikling.

Billedets formsprog

Kreative billedskabende processer, hvori der gøres erfaring med billedets formproblemer, linie, form, farve, rum og komposition indenfor kunstens hovedområder: tegning, maleri, grafik, skulptur, design, arkitektur og medier.

Billedanalyse

Kategorisering, analyse og vurdering af egne billeder samt af billeder fra dansk kultur og fremmede kulturer.

Billedet og informationsteknologien

Informationsteknologiens begreber, metoder og arbejdsformer, som de kommer til udtryk i computergrafik, layout, tekstbehandling og databaser.

Visuel kommunikation

Forskellige formidlings- og præsentationsudtryk i form af egne og andres arbejder samt forskellige måder at meddele sig på, fx gennem udstillings-, udsmyknings-, teater- og medievirksomhed.

§ 9. Håndarbejde

Undervisningen i håndarbejde har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i håndarbejde er, at eleverne ved skabende håndværksmæssigt arbejde opnår livsnære erfaringer og bliver i stand til at overskue samspillet mellem forestilling, planlægning og udførelse og udvikler færdighed i at formgive og fremstille ting, der har æstetisk og funktionel værdi.

Gennem udfordringerne i den tekstile designproces får eleverne mulighed for at opleve arbejdsglæde, fællesskab og følelsesmæssigt engagement.

Derved udvikler eleverne tillid til egen formåen og erkender værdien af æstetisk-praktisk arbejde.

Eleverne skal blive fortrolige med tekstil kultur og udtryksform, så de bliver i stand til at vurdere, udvikle og formidle den materielle kultur, de selv og andre skaber og bruger.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Faget er karakteriseret ved, at det skabende håndværksmæssige arbejde indgår i et tæt samspil med kulturelle og samfundsmæssige forhold.

Der arbejdes med beklædning og brugstekstiler, billeder og skulpturer, rum og scenografi, hvor udtryksformerne er af såvel æstetisk som funktionel art.

Arbejdet foregår i hele processer: Fantasi, ide og behov danner udgangspunkt for eksperimenter, analyser, overvejelser og fører til udformning af et konkret produkt. Arbejdsmetoder og -teknikker, redskaber og materialer er af væsentlig betydning for kvaliteten af arbejdet. I processen skal produktet til stadighed vurderes og forbedres i forhold til de sammenhænge, det kommer til at fungere i, og dermed danne grundlag for det videre arbejde.

Kundskaber og færdigheder erhverves inden for følgende områder, der i praksis indgår i et tæt samspil, med forskellig vægtning afhængig af det valgte emne:

Den håndværksmæssige virksomhed

Arbejdsmetoder og teknikker, der anvendes ved fremstilling af tekstile produkter.

Anvendelse og vurdering af materialer og redskaber, maskiner og andre teknologiske hjælpemidler, der bruges i tekstile arbejdsprocesser.

Tekstile materials oprindelse, egenskaber og fremstilling.

Ergonomiske og arbejdsmiljømæssige forhold.

Den skabende virksomhed

Mangeartede sansepåvirkninger og oplevelser som grundlag for brug og vurdering af forskellige æstetiske udtryksformer.

Tekstil design, herunder komposition, farve, form, funktion og materialer og samspillet herimellem.

Det samfundsmæssige og kulturelle indhold

Æstetik og funktion og deres indbyrdes forhold.

Naturgivne og kulturelle forudsætninger for menneskets udformning og anvendelse af tekstiler.

Forbrug i videste betydning samt de mekanismer, der styrer forbruget og påvirker mode og design.

Tekstiler som kommunikationsmiddel.

Forskellige kulturmønstre, deres samspil og gensidige påvirkning.

§ 10. Sløjd

Undervisningen i sløjd har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i sløjd er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, der knytter sig til skabende og håndværksmæssig fremstilling. De skal udvikle færdigheder i at formgive og fremstille ting, der har æstetisk og funktionel værdi samt blive i stand til at forstå samspillet i processen fra ide over planlægning til udførelse.

Elevernes fantasi, glæde ved at skabe, eksperimenterende og vurderende holdning udvikles gennem fordybelse i den praktiske produktfremstilling for herigennem at styrke oplevelsen af tillid til egne muligheder.

Eleverne gøres fortrolige med historiske og nutidige teknologier samt områder som arbejdsmiljø, miljø og ressourcebevidsthed. Derved bidrager faget til deres forståelse af samspillet med vor fysiske omverden og naturen.

Eleverne opøves i samarbejde, medbestemmelse og medansvar gennem en arbejdsform, hvor dialog og samarbejde er en del af undervisningsmiljøet.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Faget skal have et praktisk problemløsende, håndværksmæssigt og kulturelt indhold. Udgangspunktet er elevernes arbejde med materialerne træ, metal og lignende.

I undervisningen veksles mellem teori og praksis.

Ved at vælge opgaver knyttet til elevens interesseområde fremmes glæden ved arbejdsprocessen og det færdige produkt.

Kendetegnende for arbejdsprocessen i sløjd er blandt andet udvikling fra ide til produkt gennem skitsering, planlægning, valg af materialer og den praktiske udførelse. Gennem arbejdet med faget skal eleverne opnå et beredskab, som gør dem aktive i forhold til løsning af dagligdagens praktiske problemer.

Der skal gives eleverne mulighed for at lære om og gøre erfaringer med materialernes oprindelse, bearbejdning, anvendelighed og plads i vor omverden.

Undervisningen skal omfatte risiko- og sikkerhedsstof knyttet til arbejdet med materialer, værktøj og maskiner samt give indsigt i de teknologiske udviklingsmuligheder inden for faget.

I undervisningen lægges vægt på elevernes opnåelse af færdighed i at bruge og vedligeholde værktøjerne.

Elevernes produkter skal danne udgangspunkt for drøftelser, der kan begrunde en æstetisk og funktionel vurdering.

I undervisningen skal elevernes opmærksomhed rettes mod spørgsmål som økonomi, økologi, miljø og arbejdsmiljø i forbindelse med ressourceudnyttelse og arbejdsproces.

Undervisningen skal give eleverne lejlighed til at stifte bekendtskab med oprindelig håndværksmæssig fremstilling, formgivning og teknologi for at skabe forståelse af den kulturhistoriske proces.

§ 11. Hjemkundskab

Undervisningen i hjemkundskab har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i hjemkundskab er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, så de bliver i stand til at tage medansvar og udvise omsorg for den virksomhed, der finder sted i hjemmet, og at de opnår indsigt i de vilkår og værdier, dette livsområde har i samspil med natur, kultur og samfund.

Gennem praktiske, eksperimenterende og skabende opgaver får eleverne mulighed for sansemæssige og æstetiske oplevelser og for at udvikle selvværd og livsglæde, så de i fællesskab med andre og hver for sig får lyst til og bliver i stand til at tage kritisk stilling og handle i hjem og samfund.

Gennem undervisningen fremmes elevernes forståelse af egen og andres kultur, som den kommer til udtryk i udførelsen af hjemmets opgaver, samt for den betydning, anvendelsen af ressourcer har for miljø, sundhed og livskvalitet. Undervisningen skal lægge op til, at eleverne oplever værdien af et fællesskab og samarbejde, der bygger på ligeværd og tolerance.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

I hjemkundskab beskæftiger man sig med nogle basale forudsætninger for det daglige liv, der har grundlæggende betydning og brugsværdi for det enkelte menneske, det nære fællesskab og samfundet.

Faget rummer dele af hverdagslivet, som eleverne har forskellige erfaringer med. Området giver mulighed for at forbinde praktisk arbejde med mere teoretiske refleksioner og vurderinger.

Det er hjemmets område, der er det overordnede tema og i særlig grad det, der vedrører kost og husholdning i bred forstand.

For at opfylde fagets formål skal følgende perspektiver i videst muligt omfang anlægges på de centrale kundskabs- og færdighedsområder:

- betydning for sundhed og livskvalitet
- betydning for ressourcer og miljø
- betydning for æstetisk og skabende virksomhed
- sammenhæng med teknologiske og samfundsmæssige vilkår
- sammenhæng med sociale, kulturelle og historiske aspekter
- etiske spørgsmål og overvejelser
- handlemuligheder i skole, hjem og samfund.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er indbyrdes sammenhængende, hvilket betyder, at de i praksis indgår i et tæt samspil, der også kommer til udtryk i arbejdsformen.

Gennem praktisk-teoretiske læreprocesser, hvor redskaber, levnedsmidler, teknikker og metoder indtager en central plads, arbejder eleverne med følgende områder:

Madlavning

Grundlæggende principper for planlægning og tilberedning af levnedsmidler.

Måltider

Sammensætningen, anretning, normer, samvær og nydelse i forbindelse med måltider.

Kost

Kostvaner, kostanbefalinger og kostsammensætninger. Vurdering og planlægning i forbindelse med kost.

Levnedsmidler

Levnedsmidlernes oprindelse, produktion, forarbejdning og tilberedning samt kvalitet og levnedsmiddellovgivning.

Hygiejne

Grundlæggende principper for opbevaring, konservering, hygiejne og vedligeholdelse.

Forbrug

Forbrugeroplysning og -lovgivning samt økonomi i relation til behov, valg og vaner.

§ 12. Matematik

Undervisningen i matematik har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i matematik er, at eleverne bliver i stand til at forstå og anvende matematik i sammenhænge, der vedrører dagligliv, samfundsliv og naturforhold. Analyse og argumentation skal indgå i arbejdet med emner og problemstillinger.

Undervisningen tilrettelægges, så eleverne opbygger matematisk viden og kunnen ud fra egne forudsætninger. Selvstændigt og i fællesskab skal eleverne erfare, at matematik både er et redskab til problemløsning og et kreativt fag. Undervisningen skal give eleverne mulighed for indlevelse og fremme deres fantasi og nysgerrighed.

Undervisningen skal medvirke til, at eleverne oplever og erkender matematikkens rolle i en kulturel og samfundsmæssig sammenhæng. Med henblik

på at kunne tage ansvar og øve indflydelse i et demokratisk fællesskab, skal eleverne kunne forholde sig vurderende til matematikkens anvendelse.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Matematikken anvendes i voksende omfang ikke blot inden for de tekniske fag, men også ved planlægningsopgaver og ved beskrivelse af forandringer i det daglige liv og i samfundet.

Ved at behandle emner på forskellige abstraktionsniveauer og ved at anvende forskellige arbejdsmetoder får den enkelte elev - alene eller i samarbejde med andre - mulighed for at udvikle viden og kunnen.

Bestemmelse af antal og størrelse samt almindelig regning danner grundlag for det mere formaliserede arbejde med faget. Geometrien rummer gennem visualisering særlige muligheder for at opnå indsigt i faget og for at støtte problemløsning.

Matematisk kunnen får en ny dimension, når lommeregner og datamaskine indgår som almindelige hjælpemidler. Det indebærer blandt andet, at det arbejde med beregning og tegning, som disse hjælpemidler kan anvendes til, får en anden vægt i undervisningen.

I situationer, hvor fagets begreber og metoder anvendes sammen med andre fag, får eleverne lejlighed til at opleve matematikkens rolle i bredere sammenhænge. I sådanne sammenhænge indgår hverdagsprog i samspil med matematikkens sprog i form af tal, tegninger og andre fagudtryk.

Matematikundervisningens grundlag

Undervisningens grundlag er beskæftigelse med tal, regning og geometrisk beskrivelse knyttet til dagligdag og omverden.

Gennem arbejdet med konkrete problemstillinger skabes der baggrund for at udvikle faglige beskrivelsesmidler og for at erkende generelle sammenhænge.

Undersøgelser, systematiseringer og ræsonnementer er bærende for opbygningen af matematisk viden og kunnen.

Anvendelse af matematik i mange forskellige sammenhænge indgår i undervisningen. Gennem beskæftigelse med det matematiske modelbegreb opnås erfaring om matematikkens muligheder og begrænsninger i praktiske situationer.

Der inddrages elementer af matematikkens historie, og fagets betydning for samfundets udvikling belyses.

Færdigheder og faglige redskaber

Gennem aktiviteter, der er relevante for eleverne, skal opnås færdighed i:

- at anvende tal
- at beskrive størrelser ved måling og beregning
- at bruge grafiske fremstillinger
- at arbejde med geometri i plan og rum
- at benytte variable og formler
- at anvende og vurdere statistik
- at forholde sig til sandsynligheder.

Disse færdigheder indgår i fagets anvendelser som beskrivelsesmiddel og som redskab ved forudsigelse af en udvikling eller en begivenhed.

Eleverne skal være i stand til at benytte datatekniske hjælpemidler og vurdere i hvilke sammenhænge, det er hensigtsmæssigt at anvende dem ved problemløsning.

Problemløsning og arbejdsmetoder

Ud fra analyse af data og informationer skal eleverne kunne formulere og løse problemer ved brug af matematikken. De skal kunne benytte ræsonnementer og give faglige begrundelser for de fundne løsninger. På grundlag heraf skal de kunne vurdere og tage stilling til de betragtede problemer i den sammenhæng, hvori de indgår.

Eleverne skal opnå et handleberedskab over for problemer, der ikke er af rutinemæssig art, og de skal være fortrolige med eksperimenterende arbejdsformer. I elevernes selvstændige arbejde og gennem samtaler skal de kunne benytte sproglige beskrivelser, hvori indgår faglige udtryksformer med forskellig grad af præcision.

I arbejdet med faget skal eleverne kunne veksle mellem praksis og teori.

§ 13. Natur/teknik

Undervisningen i natur/teknik har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i natur/teknik er, at eleverne gennem oplevelser og erfaringer med natur og teknik opnår indsigt i vigtige fænomener og sammenhænge og udvikler tanker, sprog og begreber, som har værdi i det daglige liv.

Elevernes iagttagelser og eksperimenter skal medvirke til, at de udvikler praktiske færdigheder, kreativitet og evne til samarbejde. Undervisningen skal vedligeholde og fremme elevernes glæde ved at beskæftige sig med natur, teknik, livsbetingelser og levevilkår samt deres lyst til at stille spørgsmål og lave undersøgelser.

Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler forståelse af samspillet mellem menneske og natur i deres eget og fremmede samfund samt ansvarlighed over for miljøet som baggrund for engagement og handling.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Den nære omverden

Elevernes førstehåndserfaringer med natur og teknik i den nære omverden er et naturligt udgangspunkt for undervisningen. Svar på egne spørgsmål som »hvor kommer det fra?», »hvorfor ser det sådan ud?», »hvad indeholder det?» og »hvordan hænger det sammen?» bliver mulige, når erfaringerne udbygges, ordnes og bearbejdes på en hensigtsmæssig måde.

Eleverne arbejder med:

- materialer, stoffer og fænomener, der bruges i det daglige eller er vigtige i omgangen med hverdagens teknik
- enkle redskaber og apparater fra dagligdagen
- planter og dyr, deres livsbetingelser, levesteder, tilpasning og indbyrdes samspil samt naturens mangfoldighed
- menneskets sundhed, kroppens funktioner og de fysiske og kemiske forhold, som påvirker krop og sanser
- lokalområdets natur, dyrkede arealer og bebyggelse
- fænomener, der knytter sig til vejr og årstider.

Den fjerne omverden

Viden om og fortrolighed med den nære omverden er nødvendig, når man i undervisningen beskæftiger sig med emner så langt væk fra dagligdagen, at det ikke er muligt direkte at sanse, iagttage og undersøge. De emner og problemområder, som eleverne kender fra det nære, skal i videst muligt omfang perspektiveres og sættes ind i en regional, global og universal ramme. Herved får eleverne også bedre mulighed for at inddrage de mange fragmentariske oplevelser fra medierne i deres opfattelse af verden.

Eleverne arbejder med:

- mennesker, dyr, planter og deres levevilkår forskellige steder på Jorden
- regionale og globale mønstre i fordeling af land og hav, landskaber, klimazoner og plantebælter samt kendskab til vigtige regioner og stater i vores egen og andre verdensdele
- hovedtræk af Jordens og livets udvikling, opbygning af solsystemet og Jordens bevægelser heri.

Menneskets samspil med naturen

Naturgrundlaget og samfundenes udnyttelse af dette har betydning for levevilkår for mennesker og livsbetingelser for dyr og planter.

Undervisningen må omfatte enkle eksempler på samspillet mellem mennesker og natur såvel i elevernes nære omgivelser som i fremmede samfund.

Det er vigtigt, at eleverne møder eksempler på de følgevirkninger, brug af teknik har på samfundet og miljøet, og at de får forståelse af, at tekniske nyskabelser ikke automatisk forbedrer menneskers levevilkår.

Det er også vigtigt, at eleverne erfarer, at samfundenes ressourceforbrug og indgreb i naturen og dens kredsløb har konsekvenser for planter, dyr og mennesker. Derved får eleverne mulighed for at tage stilling til problemer i forbindelse med den fremtidige udnyttelse af natur og ressourcer.

Eleverne arbejder med:

- ressourceudnyttelse, teknik og produktion i eget og fremmede samfund
- enkle redskaber og deres anvendelse i samfund på forskelligt udviklingsniveau og fra forskellige tider
- samfundets udnyttelse af teknik i forbindelse med energi- og vandforsyning, spildevands- og affaldsbehandling, kommunikation og transport
- miljøproblemer lokalt og globalt, herunder miljøets indvirken på menneskers sundhed
- naturanvendelse og naturbevarelse samt interesse modsætninger knyttet hertil.

Arbejds måder og tankegange

En vigtig side af undervisningen er at give eleverne mulighed for at få indsigt i og oplevelse af, hvorledes naturfaglig viden fremkommer som et samspil mellem menneskers iagttagelser, undersøgelser, læsning, tanker og eksperimenter. En anden vigtig side er, at eleverne arbejder med spørgsmål som »hvad betyder det for omgivelserne?« og »hvad kan vi gøre ved det?«. Afhængig af emne og problemstilling vælges der arbejdsformer, således at eleverne opnår færdigheder i at:

- formulere spørgsmål og hypoteser
- planlægge og gennemføre iagttagelser, undersøgelser og eksperimenter i klassen, i »laboratoriet«, i den omgivende natur og i lokalsamfundet
- bruge udstyr, redskaber og andre hjælpemidler
- bygge og designe enkle apparater og modeller
- ordne og formidle erfaringer og resultater
- anvende grundlæggende faglige begreber
- anvende informationsteknologi
- færdes i naturen på en hensigtsmæssig måde
- vurdere problemer knyttet til miljø, sundhed og ressourceudnyttelse.

§ 14. Geografi

Undervisningen i geografi har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i geografi er, at eleverne tilegner sig viden om og forståelse af de naturgivne og kulturskabte forudsætninger for levevilkår i Danmark og i andre lande samt samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer.

Undervisningen skal bygge på elevernes egne iagttagelser, oplevelser og undersøgelser og på geografiske kilder, så de udvikler interesse for selv at udbygge deres viden om omverdenen.

Undervisningen skal fremme elevernes forståelse af fremmede kulturer og give dem mulighed for at udvikle engagement, selvstændig stillingtagen til

og ansvarlighed overfor problemer vedrørende udnyttelse af naturgrundlag, ressourcer og den kulturskabte omverden og konsekvenserne for miljø og levevilkår.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Eleverne møder gennem medier og rejser en kompleks verden, som de skal færdes i og kunne forholde sig til. Det er derfor en vigtig opgave for geografiundervisningen at støtte og udvikle deres gradvise erhvervelse af en geografisk referenceramme, hvori de udforsker og forstår deres omverden.

Geografiundervisningen omfatter naturgrundlag, menneskenes aktiviteter, samspillene herimellem og konsekvenserne heraf.

I skolens geografiundervisning indgår begreber, fremgangsmåder og synsvinkler, som er såvel naturfaglige som humanistiske. Sammenkoblingen af disse faglige betragtningsmåder giver stor indholdsmæssig bredde og viser fagets værdi ved at medvirke til, at eleverne bedre forstår mangfoldigheden i samspillet mellem naturgrundlaget og menneskenes måder at indrette sig på i verdens forskellige egne.

Geografisk baggrundsviden

- Danmarks natur-, kultur- og samfundsforhold
- jordens opdeling i verdensdele og stater
- konkret omverdenskendskab med navngivne holdepunkter.

Naturgrundlaget og dets udnyttelse

- større naturgeografiske mønstre, kredsløb og sammenhænge
- sammenhænge mellem landskab, klima, jordbund og vand som grundlag for menneskers eksistensmuligheder
- samspil mellem ressourcer, produktion og miljø i lande på forskelligt økonomisk og teknologisk niveau
- globale sammenhænge og problemer i forbindelse med befolkningsudvikling, urbanisering, økonomi, ressourceforbrug, miljø og forurening.

Kultur og levevilkår

- det globale mønster af rige og fattige regioner samt årsager til og virkninger af de ulige livsvilkår
- levevis og traditioner hos forskellige folk udvalgt med henblik på at bidrage til mellemfolkelig forståelse og mellemmenneskelig ansvarlighed
- overnationale organisationers og det internationale samfunds funktioner - herunder økonomiske og handelsmæssige samarbejder.

Færdigheder

- anvendelse af globus, kort, fly- og satellitfotos
- iagttagelser, undersøgelser, målinger og registreringer i forbindelse med feltarbejde og ekskursioner
- anvendelse af informationsteknologi
- analyse af regioner og samspillet mellem disse ved hjælp af geografiske fremgangsmåder, hjælpemidler og kilder
- vurdering af og stillingtagen til udviklingsmuligheder for lande på forskelligt økonomisk niveau.

§ 15. Biologi

Undervisningen i biologi har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i biologi er, at eleverne tilegner sig viden om de levende organismer og den omgivende natur, om miljø og sundhed samt om anvendelse af biologi. Der skal lægges særlig vægt på forståelsen af sammenhænge.

Undervisningen skal i videst mulig omfang tage sit udgangspunkt i elevernes egne oplevelser, undersøgelser og opfattelser samt søge at fremme deres

glæde ved naturen og lyst til at beskæftige sig med biologiske emner og problemstillinger.

Elevernes ansvarlighed overfor natur og miljø skal videreudvikles, og undervisningen skal bidrage til at skabe grundlag for stillingtagen og handlen i forhold til menneskets samspil med naturen.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

På grundlag af oplevelser i naturen samt undersøgende og eksperimenterende aktiviteter arbejdes med sammenhænge og samspil mellem organismer indbyrdes og mellem organismer og den omgivende natur.

De biologiske sammenhænge skal ses i et økologisk og udviklingsmæssigt perspektiv. Ofte er disse sammenhænge præget af menneskelige aktiviteter, og i denne forbindelse skal der også inddrages et værdimæssigt og et samfundsmæssigt perspektiv. Det samme gælder, når undervisningen direkte handler om miljø- og sundhedsaspekter samt om anvendelse af biologi i samfundet.

For skolefaget biologi er disse fire perspektiver, det økologiske, det udviklingsmæssige, det værdimæssige og det samfundsmæssige, et vigtigt grundlag for forståelse, stillingtagen og handlen. Der bør derfor arbejdes med flere forskellige kundskabs- og færdighedsområder i relation til et valgt emne.

De levende organismer og deres omgivende natur

- udvalgte planter, dyr og mikroorganismer samt deres livsytringer og livsbetingelser

- udvalgte danske og udenlandske biotoper med deres biologiske mangfoldighed

- planters og dyrs tilpasninger til forskellige livsbetingelser

- opbygning og omsætning af organisk stof, stofkredsløb og energistrømme

- arvelighed, variation og naturlig udvælgelse.

Miljø og sundhed

- aktuelle miljøproblemer og deres betydning for menneskets sundhed og den omgivende natur

- menneskets kropsfunktioner og sundhed

- menneskets brug og opfattelse af naturen.

Biologiens anvendelse

- genteknologi samt dens anvendelse og betydning for den enkelte, samfundet og naturen

- de moderne bioteknologiers anvendelse på mennesket

- biologiske processer i fødevareproduktionen

- biologiske argumenter og modeller i samfundsdebatten og deres muligheder og begrænsninger.

Færdigheder

I arbejdet med kundskabsområderne skal eleverne lære at:

- iagttage og beskrive levende organismer og deres miljø

- erkende, formulere og undersøge biologiske problemstillinger

- planlægge og gennemføre enkle undersøgelser og eksperimenter i naturen og »laboratoriet«

- færdes i naturen med udbytte, fortrolighed og ansvarlighed

- anvende informationsteknologi i biologiundervisningen

- kunne afdække værdier og interessemodsætninger og forholde sig etisk til problemstillinger med biologisk indhold samt handle derefter.

Undervisningen i fysik/kemi har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i fysik/kemi er, at eleverne tilegner sig viden og indsigt om fysiske og kemiske forhold. Undervisningen skal medvirke til udvikling af naturvidenskabelige arbejdsmetoder og udtryksformer hos den enkelte elev med henblik på at øge elevernes viden om og forståelse af den verden, de selv er en del af.

Undervisningen skal give mulighed for at stimulere og videreudvikle alle elevers interesse og nysgerrighed overfor naturfænomener, naturvidenskab og teknik med henblik på at udvikle erkendelse, fantasi og lyst til at lære. Eleverne bør opnå tillid til egne muligheder for at forholde sig til problemstillinger med naturvidenskabeligt og teknologisk indhold af betydning for den enkelte og samfundet.

Undervisningen skal bidrage til elevernes grundlag for at få indflydelse på og tage medansvar for brugen af naturressourcer og teknik både lokalt og globalt. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at erkende naturvidenskab og teknologi som en del af vor kultur og vort verdensbillede.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Fysik/kemi som skolefag er både teoretisk og praktisk. I samarbejde med eleverne skal fagets indhold vælges og tilrettelægges med udgangspunkt i de fem kundskabs- og færdighedsområder, der nævnes i det følgende. Den viden og de teorier, der lægges ind i undervisningen, skal have brugsværdi for eleverne. Undervisningen skal tilrettelægges, så den inddrager elevernes forhåndsopfattelse og hverdagsviden, og den skal bygge på de erfaringer og færdigheder, eleverne blandt andet har opnået i natur/teknik. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at føle glæden ved selv at undersøge og eksperimentere samt opleve, at mange problemer af fysisk/kemisk art kan belyses gennem enkle forsøg.

Arbejdet skal give mulighed for varierede arbejdsformer og forsøgsaktiviteter.

Det eksperimentelle arbejde bør varieres således, at der både arbejdes efter meget bundne forsøgsbeskrivelser og med åbne opgaver, hvor eleverne har en høj grad af medindflydelse.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at arbejde aktivt med deres egen læreproces og udvikle ansvar for egen læring. Arbejdet skal give eleverne baggrund for kritisk stillingtagen og refleksion.

Undervisningen skal lægges til rette, så eleverne får mulighed for - også i samarbejde - at udvikle tanker, sprog og begreber. Der skal arbejdes på at skabe kobling mellem dagligsprog og fagsprog, således at eleven får mulighed for at tilegne sig fagenes begreber og udtryksformer.

Fagets arbejds- og betragtningsmåder

Undervisningen skal give eleverne mulighed for:

- at udvikle samarbejds- og udtryksformer
- at opnå færdighed i at indsamle og bearbejde forsøgsresultater
- at vurdere konsekvenserne af deres resultater og sætte dem ind i større sammenhænge
- at opnå færdighed i at formidle resultater og viden til andre
- at opnå fortrolighed med brug af måleinstrumenter, laboratorieudstyr og apparatur, herunder edb-udstyr.

Stoffer og fænomener omkring os

Undervisningen skal omfatte fysiske og kemiske egenskaber ved nogle af hverdagens stoffer og materialer.

Undervisningen skal rumme eksempler på fænomener fra dagligdagen samt forbinde hverdagshændelser med fysiske og kemiske grundfænomener. Der lægges vægt på fænomener, der er tæt forbundet med brugen af vore sanser.

Det naturvidenskabelige verdensbillede

Undervisningen skal indeholde:

- nogle grundlæggende træk af det naturvidenskabelige verdensbillede

- eksempler på udviklingen af menneskers forklaringer på verdens kemiske og fysiske opbygning

- eksempler på forestillinger om universet til forskellige tider.

Undervisningen skal omfatte den atomare beskrivelse af grundstoffer og kemiske forbindelser samt grundstoffernes periodiske system.

I undervisningen skal indgå eksempler på, at atom- og molekylemodeller kan give forklaring på en række stofegenskaber og stofomdannelser.

Liv og miljø

Undervisningen skal omfatte:

- et eller flere stofkredsløb i naturen

- eksempler på, hvordan menneskers virksomhed medfører indgreb i naturens stofkredsløb og energistrømme med følger for menneskers, dyrs og planters levevilkår.

I undervisningen skal indgå eksempler på fysiske og kemiske virkninger på levende organismer, herunder virkningen af stråling på levende væv.

Teknologi

Undervisningen skal inddrage:

- samfundets brug af lagereenergi og vedvarende energi

- eksempler på de uundgåelige tab i energikvalitet, der forekommer, når man udnytter de forskellige former for energi

- fremstilling og distribution af elektricitet

- principper bag brug af elektricitet

- eksempler på foranstaltninger, der begrænser skadelige virkninger på miljøet.

Eleverne skal arbejde med enkle elektroniske principper med henblik på anvendelsen af elektronik i samfundet.

I undervisningen skal indgå eksempler på kemiske produktionsprocesser og kemisk produktion samt fordele og ulemper ved fremstilling og anvendelse af produkterne.

§ 17. Tysk

Undervisningen i tysk har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i tysk er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de kan forstå talt og skrevet tysk og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt.

Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes bevidsthed om tysk sprog og sprogbrug samt om sprogtilegnelse.

Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, indsigt og samarbejde samt styrke elevernes aktive medvirken. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres videre udvikling.

Undervisningen skal give eleverne indsigt i kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale forståelse og forståelse af egen kultur.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Sprog udvikles i et menneskeligt fællesskab og er således udtryk for et lands eller en gruppes kultur.

Undervisningen i tysk skal give eleverne mulighed for at kunne bruge tysk som kommunikationsmiddel i mellemeuropæiske og internationale

sammenhænge. Sproget er et redskab, som både kan give dem del i værdifulde kundskaber og oplevelser samt muligheder for at udveksle tanker, holdninger, følelser osv. Derved bidrager tilegnelsen af sproget til elevernes personlige udvikling.

Når eleverne møder tysk i skolen, har de fra undervisningen i dansk og engelsk viden og erfaringer om sprog, sprogbrug og sprogtilegnelse. Endvidere møder de fleste elever i deres dagligdag uden for skolen fremmedsprog i et stadigt stigende omfang. Undervisningen i tysk må bygge på disse forudsætninger.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er angivelser af undervisningens indhold, og de skal anvendes som pejlemærker både ved planlægningen og ved evalueringen af undervisningsforløb.

Kommunikative færdigheder

Eleverne skal bruge tysk til mange forskellige formål. De skal derfor arbejde med:

- at forstå talt tysk af forskellige typer og reagere på det på en måde, der er relevant for situationen
- at udtrykke sig hensigtsmæssigt både i samtaler og i sammenhængende mundtlige fremstillinger
- at forstå og bearbejde forskellige typer af tekster ud fra forskellige formål, herunder billed-, film-, fjernsyns- og videotekster
- at læse tekster, som kan opfylde behov for blandt andet information, spænding og oplevelser
- at udtrykke sig hensigtsmæssigt i sammenhængende skriftlige fremstillinger.

Sprog og sprogbrug

Sprogets brug bestemmes af en række forhold som hensigt, situation, afsender og modtager. Eleverne skal derfor arbejde med:

- det tyske sprogs opbygning og funktion, herunder ordforråd, udtale og grammatik
- sprogets forskellige virkemidler, herunder den betydning det har at udtrykke sig præcist, varieret og sammenhængende
- forskelle og ligheder både mellem tysk og dansk og mellem tysk og andre fremmedsprog.

Sprogtilegnelse

Eleverne skal udvikle deres forståelse af, hvordan de bedst tilegner sig tysk. De skal derfor arbejde med:

- strategier, der understøtter forståelsen af sproget og fremmer sprogproduktionen
- varierede arbejds- og samarbejdsformer
- praktisk-musiske aktiviteter
- grammatikker, ordbøger og andre opslagsværker
- forskellige medier, herunder elektroniske, blandt andet til tekstbehandling, informationssøgning og kommunikation.

Kultur- og samfundsforhold

Eleverne skal opleve, at de igennem sprog får indblik i kultur. De skal derfor arbejde med:

- levevilkår, dagligliv, værdiforestillinger og normer i tysksprogede lande
- forskelle og ligheder mellem den tysksprogede kultur og egen kultur
- at orientere sig om omverdenen gennem brug af tysk også som internationalt kommunikationsmiddel og derved udvikle deres forståelse af andres kulturelle forudsætninger og måder at leve på
- tysk i tværfaglige sammenhænge, fx i tema- og projektarbejde.

Undervisningen i fransk har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i fransk er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de kan forstå talt og skrevet fransk og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes bevidsthed om fransk sprog og sprogbrug samt om sprogtilegnelse.

Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, indsigt og samarbejde samt styrke elevernes aktive medvirken. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres videre udvikling.

Undervisningen skal give eleverne indsigt i kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande og derved styrke deres internationale forståelse og forståelse af egen kultur.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Sprog er et socialt fænomen, som udspringer af konkrete situationer og kulturelle traditioner, og som især tjener til at formidle et indhold. Derfor kræver sprogbeherskelse mere end blot sproglige færdigheder. Den kræver tillige indsigt i de sociale regler for sprogets anvendelse og indsigt i den bredere kulturelle sammenhæng, sproget optræder i.

Således rummer franskundervisningen såvel en sproglig som en kulturel side, hvorfor faget både er et færdigheds- og et orienteringsfag med dannelsesmæssig værdi.

Franskundervisningen skal give eleverne mulighed for at kunne bruge fransk som kommunikationsmiddel i europæiske og andre internationale sammenhænge.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er angivelser af undervisningens indhold, og de skal anvendes som pejlemærker både ved planlægningen og ved evalueringen af undervisningsforløb.

Kommunikative færdigheder

Eleverne skal bruge fransk til mange forskellige formål. De skal derfor arbejde med:

- at forstå talt fransk af forskellige typer og reagere på det på en måde, der er relevant for situationen
- at udtrykke sig hensigtsmæssigt både i samtaler og i sammenhængende mundtlige fremstillinger
- at forstå og bearbejde forskellige typer af tekster, såvel skrevne som audiovisuelle
- at udtrykke sig hensigtsmæssigt i sammenhængende skriftlig fremstilling.

Sprog og sprogbrug

Eleverne skal udvikle deres forståelse af sproget og dets brug. De skal derfor arbejde med:

- sprogets opbygning og funktion, herunder udtale, sætningsbygning og ordforråd
- sprogets forskellige virkemidler, herunder den betydning, det har at udtrykke sig præcist og varieret
- væsentlige forskelle på tale- og skriftsprog
- væsentlige forskelle på formel og uformel sprogbrug
- forskelle og ligheder mellem fransk og dansk og mellem fransk og andre fremmedsprog.

Sprogtilegnelse

Eleverne skal udvikle deres forståelse af, hvordan de bedst tilegner sig fransk. De skal derfor arbejde med:

- strategier, der understøtter forståelsen af sproget og fremmer sprogproduktionen

- varierede arbejds- og samarbejdsformer

- praktisk-musiske aktiviteter

- forskellige medier, herunder elektroniske, blandt andet til tekstbehandling, informationssøgning og kommunikation

- ordbøger, grammatikker og andre opslagsværker.

Kultur- og samfundsforhold

Eleverne skal gennem undervisningen få indsigt i kultur- og samfundsforhold. De skal derfor arbejde med:

- væsentlige sider af kultur- og samfundsforhold i de lande, hvor sproget tales, med hovedvægt på Frankrig

- forskellige skrevne og talte tekster samt andre kunstformer, der kan give eleverne oplevelse af de fransksprogede kulturer

- at bruge det franske sprog til at orientere sig om omverdenen og derved mere generelt udvikle deres forståelse af andre kulturer

- fransk sprog og kulturs forekomst i verden

- fransk i tværfaglige sammenhænge, fx i tema- og projektarbejde

- forskelle og ligheder mellem andre kulturer og egen kultur.

§ 19. Færdselslære

Undervisningen i færdselslære har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i færdselslære er, at eleverne opnår sikkerhed i at færdes i trafikken uden risiko for sig selv eller andre.

Eleverne skal opnå viden om de faremomenter og muligheder, som de stilles overfor i trafikken.

Undervisningen skal bidrage til, at eleverne bliver opmærksomme og ansvarlige trafikanter. De skal vide, at deres adfærd i trafikken er led i en sammenhæng, som giver dem muligheder, men også medansvar og forpligtelser.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Undervisningen skal foregå i en vekselvirkning mellem praktiske øvelser, iagttagelser og aktiviteter i og uden for skolen. Ikke alle trafikanter færdes hensigtsmæssigt og korrekt. Menneskelige fejl er årsag til størstedelen af færdselsulykkerne.

Derfor skal undervisningen omfatte:

- egne og andre trafikanters muligheder og begrænsninger

- relevante færdselsregler

- bedømmelse af risiko i forhold til forskellige årstider og tidspunkter samt i forhold til forskellige typer af køretøjer og veje

- bedømmelse af trafiksituationer, hvori der forekommer farlige manøvrer og bevægelser

- hensigtsmæssig adfærd i trafikken

- indsigt i miljømæssige konsekvenser af trafikken.

§ 20. Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Undervisningen i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab er, at eleverne tilegner sig indsigt i vilkår og værdier, der

påvirker sundhed, seksualitet og familieliv. Eleverne skal opnå forståelse af den betydning, seksualitet og familieliv har for sundhed samt af samspillet mellem sundhed og miljø.

Undervisningen skal knyttes til elevernes egne oplevelser, erfaringer og begreber for at medvirke til udvikling af engagement, selvtillid og livsglæde samt støtte den enkelte i udvikling af egen identitet i samspil med andre.

Undervisningen skal i enhver henseende bidrage til, at eleverne udvikler forudsætninger for, at de i fællesskab med andre og hver for sig kan tage kritisk stilling og handle for at fremme egen og andres sundhed.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

I emnet betragtes sundhed, seksualitet og familieliv i en sammenhæng. Et personligt tilegnet værdigrundlag, lyst og mod til at involvere sig samt indsigt i grundlæggende vilkår er afgørende for elevernes evne til at handle i forbindelse med sundhed, seksualitet og familieliv.

De følgende kundskabs- og færdighedsområder skal ikke ses som isolerede og enkeltstående emner. De skal tværtimod supplere hinanden og naturligt indgå i en undervisning, der knytter sig til mange fags indhold og betragtningsmåder.

Kundskabs- og færdighedsområderne omfatter:

- levevilkårenes betydning for sundhed, seksualitet og familieliv ud fra sociale, økonomiske, kulturelle og miljømæssige aspekter
- livsstilens, seksualitetens og familielivets betydning for sundhed og eksempler på forhold, der indvirker herpå
- fysiske og psykiske aspekter af menneskets sundhed og samspillet mellem disse
- muligheder og barrierer for egne og fælles handlinger i forhold til sundheds- seksual- og familieområdet
- sundhed, seksualitet og familieliv i historisk, flerkulturelt og internationalt perspektiv
- familiens og andre sociale netværks betydning som udgangspunkt for udvikling af værdier, ansvar og handling
- følelsers og kærligheds betydning for sundhed, seksualitet og familieliv
- sammenhænge mellem sundhed, forbrug og miljø
- forskellige interesser bag nutidens informationsstrømme (kampagner, reklamer m.m.) i relation til sundheds- seksual- og familieområdet
- børns rettigheder i skolen, i familien og på arbejdspladsen
- familielivets jura.

§ 21. Uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering

Undervisningen i uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering er, at den enkelte elev tilegner sig et bredt kendskab til uddannelses- og erhvervsmuligheder og indser værdien af at gennemføre en uddannelse.

Gennem undervisningen skal eleven opnå mulighed for at forberede sit uddannelses- og erhvervsvalg og forstå valget som en række beslutninger, der må træffes ud fra egne forudsætninger, behov, holdninger og de samfundsmæssige muligheder. Ved at inddrage det omgivende samfund får eleven kendskab til forhold og vilkår, der er knyttet til uddannelse, beskæftigelse og arbejdsmarked, samt kendskab til levevilkår og livsformer på og uden for arbejdsmarkedet.

Personlig rådgivning og vejledning skal medvirke til, at eleven opnår erkendelse af egne forventninger og forudsætninger og bliver i stand til at udarbejde en personlig uddannelsesplan og handlingsplan.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Uddannelsesorientering, erhvervsorientering og arbejdsmarkedsorientering skal ses i en sammenhæng. Undervisningen skal foregå i en

vekselvirkning mellem oplevelser i og uden for skolen og sammen med den personlige rådgivning og vejledning give mulighed for at udvikle både faglig, social og personlig kompetence.

Det tilstræbes, at eleverne forstår betydningen af fortsat uddannelse og opnår viden og indsigt, så de kan træffe et relevant valg af uddannelse. Gennem undervisningen skal eleverne opbygge tillid til egne muligheder.

Hver enkelt skal have reelle muligheder for at opnå de bedst mulige personlige og uddannelsesmæssige forudsætninger for et rigt voksenliv. Et personligt tilegnet værdigrundlag, lyst og mod til at uddanne sig er afgørende for elevens evne til at få et »godt liv«.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder, der skal indgå i emnet, er derfor:

- uddannelses- og erhvervsmuligheder lokalt, nationalt og internationalt
- beslutningsprocesser og færdigheder i at træffe valg
- informationssøgning
- jobsøgning
- arbejdsmarkedsforhold og vilkår for medarbejdere og selvstændige
- etablering af egen virksomhed
- livsformer på og uden for arbejdsmarkedet
- internt og eksternt arbejdsmiljø og regler for børn og unges arbejde
- ligestilling og ligestilling i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet
- udarbejdelse af personlig uddannelsesplan og handlingsplan
- vejledningsordninger i og uden for folkeskolen, herunder ungdomsvejledning.

§ 22. Tekstbehandling

Undervisningen i tekstbehandling har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i tekstbehandling er, at eleverne tilegner sig viden om informationsteknologiens betydning for skrive- og kommunikationsprocessen.

Med udgangspunkt i egne erfaringer skal eleverne blive fortrolige med at anvende de informationsteknologiske redskaber, der kan benyttes i skrive- og kommunikationsprocessen.

Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at arbejde åbent, skabende og eksperimenterende med tekster, billeder og lyd. Dette danner baggrund for, at eleverne får viden om samspillet mellem indhold, æstetik og formidling.

Undervisningen skal give eleverne baggrund for at vurdere, hvor og hvordan det er hensigtsmæssigt at anvende de informationsteknologiske skrive- og kommunikationsredskaber i og uden for skolen og for at forstå tekstbehandlings samfundsmæssige betydning.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

I undervisningen i valgfaget tekstbehandling er balancen mellem formelle færdigheder og arbejdet med produktet og dets anvendelse af afgørende betydning. Grundlæggende for undervisningen er, at eleverne benytter redskaberne i en kreativ og eksperimenterende proces, og at produktet indgår i informations- og formidlingsopgaver.

Begreber, metoder og færdigheder

Grundlæggende for de elektroniske skrive- og layoutredskaber er deres fleksibilitet. Hovedvægten i undervisningen skal derfor lægges på, at eleverne lærer at udnytte mulighederne for en kreativ og eksperimenterende behandling af tekster og billeder.

Eleverne arbejder med begreberne data, information og kommunikation og disse begrebers samspil i en kommunikationsproces.

Eleverne skal uddybe deres kendskab til samspillet mellem datamaskinen og det dokument/de dokumentdele, der arbejdes med.

Eleverne skal bearbejde tekster og billeder/tegninger i funktionelle sammenhænge.

Eleverne videreudvikler deres færdighed i rationel brug af tastatur og mus.

Der arbejdes med de generelle funktioner i tekstbehandlings- og i layoutprogrammer.

Samspillet mellem proces og produkt

Informationsteknologien giver eleverne mulighed for at bearbejde tekster, billeder og lyd på helt nye måder. Derfor er det vigtigt, at eleverne lærer de grundlæggende principper for opstilling og præsentation af tekster og for grafisk kvalitet. Derved skabes en vigtig forudsætning for en vellykket kommunikation med modtagerne.

Eleverne skal arbejde kreativt og eksperimenterende, og de skal lære at vurdere og videreudvikle egne og andres produkter.

Gennem praktisk brug af redskaberne arbejdes der med samspillet mellem indhold, æstetik og formidling.

Eleverne skal lære at vurdere, hvor de i skriveprocessens forskellige faser med fordel kan anvende de elektroniske redskaber.

Betydning for den enkelte og for samfundet

Eleverne skal have baggrund for at vurdere de informationsteknologiske skrive- og layoutredskabers betydning i kommunikationsprocesser i fagene og i funktioner uden for skolen.

Der arbejdes med den betydning, det har for den enkelte at have kendskab til tekstbehandling i forhold til fagene, i det videre uddannelsesforløb og i arbejdslivet.

Der arbejdes med de informationsteknologiske skrive- og kommunikationsredskabers betydning for beskæftigelses- og kompetenceforhold, for ressourceforbrug, arbejdsfordeling og virksomhedsorganisation.

§ 23. Teknologi

Undervisningen i teknologi har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i teknologi er, at eleverne gennem arbejde med udvalgte teknologier får forståelse af, hvordan teknologi- og samfundsudvikling hænger sammen og samvirker med naturgrundlaget. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at opnå viden om teknologiers betydning for egne og andres levevilkår og livsstil.

Gennem eksperimenter, iagttagelser og undersøgelser skal undervisningen stimulere elevernes lyst til og interesse for at fordybe sig praktisk og teoretisk i teknologiske emner og give dem mulighed for at analysere og vurdere brugen af teknologi i dagligdagen.

Undervisningen skal give eleverne baggrund for personlig stillingtagen og for aktivt at kunne tage del i demokratiske beslutninger i et højteknologisk samfund.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Et samfunds teknologier kan forstås som et kompliceret samspil mellem teknik, viden, organisation og levevilkår, hvor

- teknikaspektet vedrører de redskabs- og maskinmæssige forudsætninger for udvikling og bearbejdning af stof og materialer, udvinding og forbrug af energi samt informationsbehandling og -formidling;

- vidensaspektet omfatter både naturvidenskabernes betydning for den teknologiske udvikling og den enkeltes viden om redskaber, fremstillingsprocesser og produkter;

- organisationsaspektet vedrører planlægning, styring og kontrol af teknologiudviklingen og -anvendelsen under forskellige historiske og

samfundsmæssige betingelser;

- levevilkårsaspektet omfatter både teknologianvendelsens betydning for levevilkårene i et samfund og menneskenes handlinger i forhold til valg af teknologi og de miljømæssige, økonomiske, sociale, etiske og æstetiske konsekvenser.

Faget teknologi bygger på konkrete undersøgelser og iagttagelser underbygget af praktiske eksperimenter. Indholdet kan tage sit udgangspunkt i elevernes nære omgivelser.

Teknologiområder

Der skal arbejdes med teknologier i hjemmet, på arbejdspladsen, i lokalsamfundet, regionalt og globalt.

Undervisningen skal omfatte:

- Udvalgte teknologier, der knytter sig til strømmene af stof og materialer i samfundet i hele processen fra udvinding af råmaterialer over bearbejdning og forbrug til ophobning i miljøet. Der skal skelnes mellem åbne strømme, hvor materialerne ender som affald, og lukkede strømme, hvor der foretages genbrug, og strømmene for en periode indgår i et kredsløb. Begrebet »grøn/renere« teknologi skal inddrages og konkretiseres samt indgå i den praktiske undervisning.

Desuden skal den rolle, energien spiller for opretholdelsen af de menneskeskabte stofstrømme, behandles.

- Udvalgte teknologier, der knytter sig til informationsstrømmene i samfundet omfattende hele processen fra tilblivelse/bearbejdning over lagring/distribution til anvendelse. Der skal fokuseres på det højteknologiske samfunds dominerende arbejdsform, informationsarbejdet.

Desuden skal der arbejdes med anvendelse af information til automatisering og styring.

- Udvalgte bioteknologier, deres anvendelse og konsekvenser af denne anvendelse.

Færdigheder

Der skal lægges vægt på, at eleverne udvikler færdigheder i at undersøge og analysere teknologierne ud fra de fire overordnede aspekter: teknik, viden, organisation og levevilkår.

Undervisningen skal videreudvikle elevernes færdigheder i at opbygge og anvende både konkrete og abstrakte modeller, der kan give dem hensigtsmæssige billeder af, hvordan teknologier fungerer og anvendes.

§ 24. Medier

Undervisningen i medier har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i medier er, at eleverne gennem oplevelse, produktion og analyse skal udvikle deres færdigheder i at forstå og bruge medier.

Gennem arbejdet med forskellige medier skal eleverne erhverve sig indsigt i formidling og få mulighed for at bruge medierne som personligt udtryksmiddel.

Eleverne skal opnå forståelse af massemediernes betydning både i egen og fremmede kulturer, så de på den baggrund kan styrke deres handlemuligheder i og uden for skolen.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Medierne er for børn og unge - ved siden af hjemmet og skolen - blevet den mest betydningsfulde dannelsesfaktor. Valgfaget medier omfatter både de trykte og de elektroniske medier.

Kundskaber og færdigheder erhverves inden for disse tre hovedområder, der i praksis indgår i et tæt samspil:

- Eleverne skal erhverve sig viden om mediernes betydning i samfundet.

Eleverne skal beskæftige sig med et alsidigt udvalg af mediernes teksttyper. De skal lære at skelne mellem dokumentarisk stof og fiktion samt mediernes blandingsgenrer.

- Gennem analyse og vurdering af egne og andres brug af medier, udvikles elevernes forståelse af de hensigter, hvormed forskellige mediegenrer bliver produceret.

Medieanalysen omfatter for de elektroniske mediers vedkommende analyse af elementer som billede, lyd, montage og redigering. Analysen af de trykte medier omfatter først og fremmest tekst og billede og deres indbyrdes relationer.

- Eleverne skal gennem produktive forløb erhverve et grundigt kendskab til mediernes teknikker, virkemidler og de måder, medieprodukter opfattes på. Samtidig udvikler eleverne færdigheder i at bruge medierne til udtryk og meddelelse i æstetiske og demokratiske processer.

§ 25. Fotolære

Undervisningen i fotolære har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i fotolære er, at eleverne i arbejdet med at se og vælge motiver skal udvikle deres færdigheder i at bruge og forstå fotografi som et personligt meddelelses- og udtryksmiddel.

Eleverne skal udvikle færdighed i at analysere, vurdere og præsentere egne og andres fotografiske udtryk.

Eleverne skal opnå kendskab til og mulighed for at arbejde med forskellige fotografiske teknikker og få forståelse af deres betydning i et samfundsmæssigt og historisk perspektiv.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

I fotolære er det billedskabende arbejde centralt. Den særlige tekniske mulighed, fotografiet rummer for at gengive de fysiske omgivelser, gør iagttagelse og motivvalg til vigtige områder. Der kan arbejdes med forskellige former for billedudtryk.

Opfattelsen af fotografi som dokumentation spiller stadig en stor rolle i samfundet. Den moderne teknologi giver mulighed for at manipulere med det fotografiske udtryk såvel i formidlingen af fakta som i fiktion.

Kundskaber og færdigheder erhverves inden for følgende områder, der i praksis indgår i et tæt samspil:

- Eleverne skal erhverve sig kundskaber om fotografi brugt både som udtryk for fiktion og dokumentation. De skal have et grundigt kendskab til nyere teknikker. Arbejdet med det computerredigerede fotografi skal indgå, ligesom ældre fotografiske teknikker kan inddrages i relevante sammenhænge.

- Gennem analyse og vurdering af egne og andres fotografier opnår eleverne kundskaber om de hensigter, hvormed fotografiet bliver produceret, og om de måder fotografiet anvendes og opfattes på.

- Der arbejdes med forskellige præsentations- og formidlingsformer af egne og andres fotografier. Heri indgår formelle principper for udstillingsvirksomhed og grafisk tilrettelæggelse.

§ 26. Filmkundskab

Undervisningen i filmkundskab har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i filmkundskab er, at eleverne skal styrke deres indlevelse og udtryksfærdighed i film- og tv-mediet som led i deres personlige udvikling.

Ved at udtrykke sig gennem levende billeder skal eleverne opnå indsigt i filmmediernes virkemidler og produktionsforhold samt færdighed i at analysere og vurdere film.

Eleverne skal møde danske og udenlandske filmværker som led i udviklingen af deres kulturelle identitet og forståelse af andre kulturer.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Film og tv er en stor del af elevernes verden, en verden af drøm, illusion, fiktion og fantasi.

Centralt for undervisningen er, at eleverne præsenteres for kvalitetsfilm og tv-programmer, således at filmoplevelser af social, følelsesmæssig og intellektuel karakter kan udvikle deres viden om filmmediernes særlige sprog.

Kundskaber og færdigheder erhverves inden for følgende områder, der i praksis indgår i tæt samspil:

- Eleverne skal beskæftige sig med et alsidigt udvalg af film og tv-programmer for at forstå filmmediernes fascinationsformer og deres funktion som kulturbærende faktor.

- Arbejdet med filmmediernes sprog, virkemidler, genrer og æstetik indtager en central plads i undervisningen.

- Gennem analyse og vurdering af centrale værker inden for fiktion og dokumentarisme skal eleverne have indsigt i filmhistoriens hovedgenrer.

Desuden analyseres og vurderes filmmedierne i en kulturel og samfundsmæssig sammenhæng i relation til kunst, underholdning, nyheder og information.

Eleverne skal have kendskab til filmmediernes produktions-, distributions- og receptionsforhold.

- Gennem praktisk film- og tv-produktion skal eleverne arbejde med filmmediernes muligheder for at fortælle en historie. Endvidere skal eleverne udvikle indsigt i forskellige filmteknikker med henblik på formidling. I relevante sammenhænge inddrages teknikker, der forbinder film og den moderne medieteknologi.

§ 27. Drama

Undervisningen i drama har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i drama er at udvikle elevernes lyst til og færdighed i at bruge drama som udtryksmiddel og fremme deres indsigt i og glæde ved teatrets særlige kommunikationsform.

Undervisningen skal udvikle elevernes forståelse og brug af det dramatiske udtryk som en mulighed for at indleve sig i mennesker, situationer og miljøer.

Eleverne skal gennem praksis øge deres forståelse af den dramatiske udtryksforms særlige kropslige, æstetiske og sociale muligheder.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

I drama udvikler eleverne færdigheder i at skabe og udføre, opleve og bedømme dramatisk kunst. Undervisningen omfatter mange facetter af de grundlæggende processer i forbindelse med teaterarbejde: grundtræning af krop og stemme, improvisation, strukturering og realisering af spil, dramatisering, tekstrealisering og stykkeproduktion.

Eleverne skal gennem egen praksis udvikle deres færdighed i at gøre fiktionen levende ved at påtage sig roller og forholde sig til andre roller.

Der arbejdes med dramaets formsprog og virkemidler, så eleverne bliver i stand til at reflektere, vurdere og vælge i forbindelse med dramatisk fremstilling.

Undervisningen omfatter kundskaber om teatrets forskellige udtryksformer og kunsttraditioner.

§ 28. Motorlære

Undervisningen i motorlære har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i motorlære er, at eleverne gennem praktiske forløb opnår erfaringer med motorers og transportmidlers betydning i dagligdagen.

Undervisningen skal fremme elevernes lyst til at erhverve sig praktiske færdigheder og viden om motorkøretøjers konstruktion, virkemåde og

hensigtsmæssige behandling.

Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får et grundlag for at vurdere og tage stilling til brugen af motorkøretøjer til transport. Eleverne skal samtidig opnå grundlag for at vurdere de miljømæssige aspekter.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Valgfaget motorlære er et værkstedsfag, hvor hovedvægten lægges på det praktiske arbejde. Undervisningen skal tage udgangspunkt i de typer af motorer, som eleverne kan forventes at omgås i deres hverdag. I undervisningen skal der lægges vægt på, at arbejdet fører frem til funktionsdygtige motorer og køretøjer.

Den konkrete undervisning skal tilrettelægges i samarbejde med eleverne, men undervisningen må også i høj grad indrettes efter de lokale forhold, værkstedets indretning og udstyr samt de motortyper, der er til rådighed.

Værkstedsarbejdet indeholder også undervisning i adfærd og omgangsformer, som sikrer et sundt arbejdsmiljø med hensyn til sikkerhed og sundhed.

Praktisk værkstedsarbejde

- brug af forskellige former for værktøj

- hensigtsmæssige arbejdsformer

- arbejdsmiljø

Forbrændingsmotorers funktion

- forbrænding og forbrændingsprodukter

- brændstoftilførsel

Justerings- og vedligeholdelsesarbejde

- smøring og friktion

- tænding

- kraftoverførsel

Motorkøretøjer og trafiksikkerhed

- styretøj

- bremses

- lygter og signalgivere.

§ 29. Arbejdskendskab

Undervisningen i arbejdskendskab har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i arbejdskendskab er, at den enkelte elev gennem konkrete oplevelser og fordybelse får mulighed for at tilegne sig erfaringer og viden til forståelse af arbejdslivet og de hertil knyttede kvalifikationskrav.

Praktiske og teoretiske erfaringer med forskellige arbejdsforhold skal medvirke til at udvikle elevens forståelse for de menneskelige og samfundsmæssige værdier og holdninger, der knytter sig til arbejde.

Undervisningen skal medvirke til, at eleven bliver i stand til at vurdere de forhold, som betinger vilkårene på en arbejdsplads samt bliver fortrolig med samspillet mellem virksomheder, institutioner og organisationer.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Arbejdsmarkedet er i stadig forandring. Nogle arbejdsfunktioner og arbejdsprocesser forsvinder, andre overtages af maskiner og nye dukker op.

Kvalifikationskravene ændres i samme takt.

Arbejde og uddannelse har traditionel betydning for det enkelte menneskes identitet og forsørgelse, ligesom arbejde og uddannelse har betydning for samfundshusholdningen. Med udførelsen af arbejdet følger en række menneskelige og ressourcemæssige konsekvenser.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er derfor:

- kvalifikationskrav i arbejdslivet
- uddannelses- og arbejdsforhold, lokalt, nationalt og internationalt
- virksomhedernes tilpasning til samfundsudviklingen
- forskellige indtjeningsformer og tilknytning til arbejdsmarkedet
- miljø- og ressourcemæssige aspekter, der knytter sig til arbejde og produktion
- virksomhedens og institutionens opbygning og kultur
- ligestillings- og ligestillingsproblematikken på arbejdsmarkedet
- udviklingen på arbejdsmarkedet set i et historisk perspektiv
- den ny teknologi og dens betydning på arbejdsmarkedet.

§ 30. Latin

Undervisningen i latin har følgende formål og centrale kundskabs- og færdighedsområder:

Formål

Formålet med undervisningen i latin er at give eleverne et grundlag for at orientere sig i latinske tekster af forskellig type og give dem redskaber til forståelse af teksternes indhold og sproglige opbygning.

Undervisningen skal videreudvikle elevernes almene sprogforståelse, blandt andet ved sammenligning med andre sprog, således at de kan anvende den i fortsat sprogtilegnelse.

Undervisningen i latin skal give eleverne et grundlag for forståelse af sproglige fællestræk og kulturelle sammenhænge i Europa.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Latin er det gamle europæiske fællessprog. Arbejdet med latin giver eleverne mulighed for at få indblik i nutidens sproglige og kulturelle forudsætninger fra Antikken gennem Middelalderen og nyere tid. Latin er et væsentligt grundlag for de europæiske sprogs almene ordforråd, dels ved lån og dels som forbillede for orddannelse og betydning. Elevernes beskæftigelse med latin giver mulighed for at skærpe deres evne til at sammenligne forhold vedrørende grammatik og ordforråd på latin og andre sprog og behandle fælleseuropæiske forestillinger og deres sproglige udtryk i historisk lys.

De centrale kundskabs- og færdighedsområder er angivelser af undervisningens indhold, og de skal anvendes som pejlemærker både ved planlægningen og ved evalueringen af undervisningsforløb.

Sprog og sprogtilegnelse

Da kundskaber i latin skal være en indgang til almen sprog- og tekstforståelse, skal eleverne inden for det sproglige område især arbejde med:

- at udvikle bevidsthed om sprogets opbygning og funktion ved at arbejde med ordfamilier, sætningsbygning, orddannelse og bøjninger
- at genkende og forklare det latinske islæt i andre sprogs ordforråd
- at anvende ordbøger, grammatikker, oversættelser samt elektroniske hjælpemidler, således at de kan orientere sig i latinske tekster af forskellig type
- at bruge latin i tværfaglige sammenhænge, sprogligt såvel som kulturelt
- at bruge forskellige arbejds- og samarbejdsformer.

Kultur

Ved læsning af latinske tekster møder eleverne noget, som på en gang er fremmed og en del af deres egen tradition. Derfor skal de inden for det kulturelle og litterære område især arbejde med:

- at forstå teksternes litterære karakter og deres plads i samtidens samfund
- at anvende lyd- og billedmateriale til belysning af teksters indhold og baggrund samt det antikke islæt i den moderne hverdag
- at stifte bekendtskab med væsentlige sider af oldtidens levevilkår og forestillingsverden, således at de opnår et grundlag for historisk og kulturel tekstforståelse
- at få forståelse af deres egen kulturs særpræg gennem viden om livet i tidligere kulturperioder.

§ 31. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 1994.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 313 af 15. juni 1972, bekendtgørelse nr. 402 af 25. juli 1984, bekendtgørelse nr. 26 af 19. januar 1987, bekendtgørelse nr. 70 af 31. januar 1991 og bekendtgørelse 482 af 20. juni 1991 ophæves.

Undervisningsministeriet, den 6. juni 1994

Ole Vig Jensen